

УДК 27-523.47-526.62(477.86-21)"16/17"
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2024.06.1413>

ІКОНИ XVII—XVIII СТ. З ЦЕРКОВ ЄЗУПОЛЯ НА ІВАНО-ФРАНКІВЩИНІ У КОНТЕКСТІ АТРИБУЦІЇ ТА ДОКУМЕНТІВ ВІЗИТАЦІЙ XVIII СТ.

Роксолана КОСІВ

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-1202-1488>

докторка мистецтвознавства, професорка,
завідувачка кафедри сакрального мистецтва,
Львівська національна академія мистецтва,
вул. Кубійовича, 38, 79011, м. Львів, Україна;
провідна наукова співробітниця,
Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького,
e-mail: lanakosiv@yahoo.com

Метою і завданнями дослідження є розглянути ікони з Єзуполя, що у збірці Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького, в контексті інформації про історію містечка та його церков, зокрема, документів візитацій XVIII ст., встановлення первісного місця розташування пам'яток у храмі та атрибуції.

Встановлено, що комплекс ікон з Єзуполя документи церковних візитацій 1740 та 1756 років Львівської єпархії, де коротко описані чотири храми Єзуполя. Комплекс ікон з Єзуполя, виконаних орієнтовно у 1650—1670-х рр. у спільній манері на підставі іконографії двох пам'яток, що, очевидно, належали до намісного ярусу іконостасу, пов'язані із міською церквою Різдва Богородиці. Найдавнішою відомою іконою з Єзуполя є Тайна вечеря, також з іконостасу, яка є ймовірного авторства провідного українського іконописця Федора Сеньковича. Ікони XVII ст. з Єзуполя виконані з урахуванням новацій львівської школи іконопису щодо іконографії, а також мають спільні прийоми стилістики малярства із творами XVII ст., що походять з церкви в Судовій Вишні, ймовірного авторства місцевих майстрів.

Методологічною основою дослідження є методи реконструкції, формального та іконографічного аналізу, а також дослідження культурного контексту.

Ключові слова: ікона, іконостас, церковне мистецтво, церква, с. Єзупіль, документи церковних візитацій XVIII ст., іконографія, стилістика.

Roksolana KOSIV

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-1202-1488>

Doctor in Art Studies,

Professor, Head of Sacral Art Department at Lviv National Academy of Arts,

38, Kubiiovycha Street, 79011, Lviv, Ukraine;

Leading Research Fellow,

Andrei Sheptytskyi National Museum in Lviv,

e-mail: lanakosiv@yahoo.com

THE 17th—18th CENTURY ICONS FROM THE CHURCHES IN THE YEZUPIL TOWN IN IVANO-FRANKIVSK REGION IN THE CONTEXT OF ATTRIBUTION AND THE DOCUMENTS OF THE 18th CENTURY VISITATIONS

Problem statement. Today, when Ukrainian artistic heritage in the international context still raises questions about identity and attribution, high-quality research is more relevant than ever. Both broad-scale studies, which place Ukrainian art within the international context, and narrower studies, which help scholars examine preserved works, and integrate them into the general history of art, are necessary. Our research belongs to such case studies, aiming to explore iconography of the Rogatyn-Voynyliv-Yezupil region through the example of the 17th—18th c. icons from the collection of the Andrei Sheptytskyi National Museum in Lviv. The icons from Yezupil are the least preserved (15 artifacts) compared to those from Dolyna and Voynyliv, but they represent a valuable example of the development of iconography in a region that suffered from frequent Tatar-Turkish raids and destruction in the late 16th and 17th centuries.

The purpose of the research are to examine the icons from Yezupil in the context of the town's history and its churches, to establish the original placement of the artifacts in the church, and to attribute them.

The methods of reconstruction, formal and iconographic analysis, along with cultural context studies, are used.

Conclusions. The history of Yezupil and its churches indicates that it was a town with an active Ukrainian community. The 17th—18th century icons from the churches of Yezupil suggest that the townspeople, in the early 17th century, invited the leading Lviv master Fedir Senkovich to paint icons for their church, which reflects their desire to adorn the church in the best possible way. The icons from the 1650s—1670s allowed for the reconstruction of their placement — in the iconostasis of the town's church of the Nativity of the Virgin Mary. These professionally executed icons indicate significant artistic activity in this region. The authors of these icons were influenced by the 17th-century Lviv school of iconpainting. 1650s—1670s icons from Yezupil also share stylistic painting techniques with 17th-century works from the church in Sudova Vyshnia, which are likely authored by local masters. However, we believe that local iconographers also worked in this region, although identifying them by name is difficult at this point, as the studied icons from Voynyliv, Dolyna, and Yezupil are anonymous and lack precise dates of creation.

Keywords: icon, iconostasis, church art, church, Yezupil, church visitation documents of the 18th century, iconography, stylistics.

Вступ. Актуальність дослідження. На сьогодні, коли українська мистецька спадщина у міжнародному контексті все ще залишається під питанням встановлення ідентичності та визначення приналежності, якісні дослідження як ніколи є вкрай актуальними. Потрібними є широкоформатні дослідження, які ставлять українське мистецтво у міжнародний контекст, та вузькі дослідження, які допомагають українським науковцям встановити істину, вивчити збережені твори та ввести їх у контекст загальної історії мистецтва. Наше дослідження відносимо до таких вузьких студій, які мають на меті опрацювати давній іконопис регіону міст та селищ Рогатина—Войнилова—Єзуполя на прикладі творів XVII—XVIII ст. зі збірки Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького (далі — НМЛ). Вивчення таких творів неможливе без вставлення зв'язків з умовами розвитку конкретного містечка чи селища, його парафіяльної спільноти, тобто вивченням, наскільки це можливо, культурного та історичного контексту. Дослідження ікон з Войнилова та Долини здійснені за [1; 2], вперше введені в науковий обіг та систематизовані ікони з Єзуполя. Ікон з Єзуполя збереглося найменше (15 пам'яток) у порівнянні з творами з Долини та Войнилова, однак вони становлять цінний приклад розвитку українського іконопису у краю, який наприкінці XVI і у XVII ст. потерпав від частих татарсько-турецьких нападів та нищення. *Метою і завданнями* дослідження є розглянути ікони з Єзуполя в контексті інформації про історію містечка та його церков, зокрема, документів візитацій XVIII ст., встановлення первісного місця розташування пам'яток у храмі та атрибуції.

Аналіз досліджень та публікацій. Ікони з Єзуполя, які розглянуті у публікації, не були об'єктом дослідження, і, окрім однієї пам'ятки, не публіковані, та, на жаль, майже всі поки що не реставровані. Давніше до уваги бралась ікона Тайної вечері, яка у 2010 р. була представлена на виставці творів зі збірки Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького під назвою «Від Тайної вечері до Воскресіння». Ікона Страшного суду з Єзуполя була представлена на виставках у 2013 р. «Іконопис на тканині в українських храмах XVII — першої половини XVIII ст.» у НМЛ та «Велике і величне» у Мистецькому арсеналі в Києві й опублікована у

статті і каталозі виставки [3; 4]. Про професійний хрест з Єзуполя згадано у статті, присвяченій таким творам зі збірки НМЛ [5].

Методологічною основою дослідження є методи реконструкції, формального та іконографічного аналізу, а також дослідження культурного контексту.

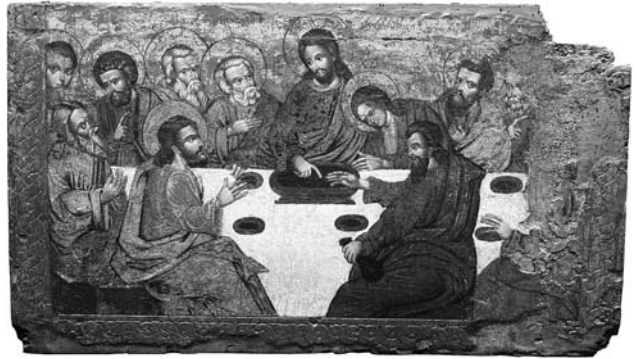
Основна частина. Містечко Єзупіль (тепер селище в Івано-Франківському р-ні Івано-Франківської обл.) у середньовічний період називалося Чешибіси [6, с. 376; 7, с. 3], розташоване недалеко від Галича і вважається одним із найдавніших поселень Галицького князівства. Перша документальна згадка про Чешибіси сягає 1435 р. [7, с. 3]. Історик Александер Чоловський, який написав романтичну працю про історію містечка та його власників уважав, що Чешибіси у 1440-х рр. вже мали магдебурзьке право [8, с. 10—11]. Першу документальну згадку про церкву в Чешибісах відносять до 1437—1439 рр. [9, с. 444]. Відомо, що у 1594 р. на містечко напали татари, і тоді воно постраждало у пожежі [8, с. 52—53], ймовірно, тоді ж була знищена церква (церкви) міста (не відомо чи у Чешибісах на той час була одна чи більше церков).

Нову назву — Єзупіль місто дістало у 1597 р., коли його почав відбудовувати після татарського погрому тодішній власник Яків Потоцький. Він же спровадив до міста монахів домініканців і заклав монастир з костелом. Потоцький надав домініканцям великі маєтності включно з тими, які колись належали до чешибіської парафії [8, с. 58]. Наприкінці XVI — на початку XVII ст. містечко почало відроджуватися. Зберігся архівний запис з 1598 р. про те, що в Єзуполі на Покутті був будівничий Павло Римлянин, який виконував там якісь роботи [10, с. 46]. Не відомо, чи цей видатний будівничий був залучений до побудови місцевого замку чи костелу і чи був якимось залучений до праці для української громади. Як вказують джерела, мурований єзупільський костел був зведений уже після смерті П. Римлянина. Костел спочатку був дерев'яний, мурований почали зводити у 1646 р., його будову завершили у 1651 р. [8, с. 79—81, 86]. Однак інформація про те, що П. Римлянин приїжджав до Єзуполя, свідчить про намагання залучити до його відбудови найвідоміших майстрів того часу. Нагадаємо, що від 1591 до 1598 р. Павло Римлянин трудився над спорудженням нової мурованої Успенської церкви у Львові.

Про активну українську громаду в давніх Чехіях також свідчить те, що, як уважають, родом з цього містечка був видатний український літератор, автор першого українського словника та друкар Павло, у монашому свяченні Памво, Беринда (бл. 1550 (1570)—1632). П. Беринда у 1597—1605 рр. працював в українських друкарнях у Стратині та Крилосі, у 1613—1619 рр. у друкарні та школі ставропігійського братства у Львові. У 1619 р. Памво Беринда переїхав до Києва, де до смерті у 1632 р. активно працював у новозаснованій друкарні Києво-Печерської лаври, яку очолював. У 1655 р., коли Богдан Хмельницький був біля Галича, єзупольські містяни напали на місцевий замок [8, с. 92].

За описом А. Чоловського, на початку XVII ст. містечко Єзупіль було оточене валами. У межах міста костел стояв з одного боку від новозбудованого замку, а з другого, західного, — церква. З боку західної частини міста розташовувалися передмістя Галицьке та Трошків [8, с. 78]. В обов'язок цехових майстрів Єзуполя обох віросповідань, які належали до кравецького, шевського та ткацького цехів містечка, входило пильнувати і прикрашувати костел і церкви [8, с. 98].

Ікони, які збереглися з церкви (церков) в Єзуполі, засвідчують, що XVII ст. позначене також активізацією української громади містечка. Ймовірно, тоді відбудували та облаштували новими іконами знищені татарами у 1594 р. церкву (церкви) міста. Найдавніша ікона, яка збереглася з Єзуполя — Тайна вечеря (НМЛ і-53) (іл. 1), майстерного виконання за манерою малярства приписується провідному львівському майстрові Федорові Сеньковичеві. Як відомо, Ф. Сенькович на початку XVII ст. виконав ікони до іконостасу церкви Св. Юрія у Львові, а в 1620-х рр. намалював іконостас до згаданої Успенської церкви у Львові. На підставі того, що спостерігається праця львівських майстрів для Єзуполя, як уже зазначено, туди їздив «на роботи» П. Римлянин, його українська громада була також активною, якщо запросила для оздоблення своєї церкви провідного українського іконописця того часу. Ф. Сенькович, очевидно, співпрацював з П. Римлянином під час будівництва Успенської церкви у Львові і над її оздобленням. Ф. Сенькович також відомий своїми контактами із майстром-іконописцем Дмитром Борисковичем з Рогатина, отож його праця та зв'язки у

Іл. 1. Федір Сенькович (?). Ікона «Тайна вечеря». 1600-ті рр. З церкви в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

цьому регіоні потверджені документально [11, с. 28; 12, с. 27]. Час активної творчої праці Сеньковича збігається з будівництвом замку та костелу в Єзуполі і дозволяє датувати згадану ікону Тайної вечері з церкви в Єзуполі 1600-ми роками. Ікона Тайної вечері найімовірніше належала до центру празничного ярусу іконостасу, що було типовим для тогочасних чотириярусних іконостасів майстрів львівської школи. Не відомо, до якої церкви в Єзуполі належала ця ікона, але думаємо до тієї, що знаходилася в межах міста. Ймовірно, Сенькович намалював більше ікон до цього ансамблю, що напевно були втраченими у наступних руйнуваннях містечка.

За описом подорожнього Ульріха Вердума, у 1672 р. в Єзуполі згадані три українські (руські) церкви [13, с. 171]. У 1670-х рр. при церквах в Єзуполі налічувалося п'ять священників [8, с. 101]. Під час руйнівного турецько-татарського нападу на місто у 1676 р., за інформацією А. Чоловського, воно було спалене і церкви тоді згоріли у пожежі [8, с. 111, 116—117]. Але в катедратику Львівської єпархії 1680 р., куди належав Єзупіль, згадано уже чотири церкви міста: Різдва Богородиці, Архангела Михаїла, Покрову Богородиці, Св. Миколая [9, с. 444]. Отож церкви або уже були відбудованими на той час, або не цілком усі втраченими в пожежі 1676 року.

Збереглися документи двох візитацій XVIII ст. церков Єзуполя, на жаль, доволі лаконічні щодо описів ікон. Давніша візитація датована 1740 р. [14], новіша — січнем 1756 р. [15]. За документами обох візитацій в Єзуполі також записано чотири церкви: Різдва Богородиці, Покрову Богородиці, Архангела Михаїла та Св. Миколая. Вони всі були дерев'яними, з дзвіницями. За документами давнішої візитації першою згадана церква Різдва Богоро-

диці, яка була побудована на ґрунті давно присвяченому під церкву «з давна коштом о. Андрія Дрогомирецького», але «якого року не пам'ятають». Ця церква була посвячена 1737 р. о. Іваном Дрогомирецьким. У церкві був «Деїсус цілий роботи столярської і малярської», в якому було чотири намісні ікони із заслонами з різної тканини [14, арк. 9]. У документах візитації 1756 р. церква Різдва Богородиці згадана останньою. Записано, що вона мала три верхи. В церкві був «Деїсус з апостолами, пророками і празниками столярської роботи». Тобто це був типовий для того часу високий іконостас. У намісному ярусі було чотири ікони, з яких на іконах Богородиці та Ісуса були срібні корони та заслони з тканини [15, с. 54]. Інші намісні ікони тут не зазначені. На Царських вратах була завіса рожева з китайки. В церкві було Євангеліє оправлене в оксамит зі срібними накладками. Парохіян тоді налічувалося 42. При церкві діяло братство, старшим братом був Яків Семиніжко. Право на заснування братства надав Львівський єпископ Лев Шептицький у 1754 р. [15, с. 55—56].

Церква Покрову Богородиці за візитацією 1740 р. була побудована «коштом пароха і побожних людей» 1718 р., посвячена Галицьким деканом о. Даниїлом Стеблецьким. У цій церкві був «Деїсус цілий простої роботи». На Царських вратах була «фіранка з китайки». У церкві були чотири полотняні хоругви та дерев'яний процесійний хрест. Парохом церкви тоді був о. Іван Дрогомирецький [14, арк. 10]. За візитацією 1756 р. записано, що ця церква була під гонтами з трьома верхами, але у дахах вимагала ремонту. Вона стояла на ґрунті здавна присвяченому під церкву. У церкві був «Деїсус з апостолами, пророками і празниками столярської роботи». Чотири намісні образи, при образі Богородиці була китайкова завіса. При Царських вратах була завіса китайкова рожева. Тобто ця церква також мала високий чотириярусний іконостас. У церкві була одна хоругва обкладена мусулбасом та кілька старих і процесійний хрест [15, с. 52].

У візитації езупольських церков 1740 р. третьою записана церква Архангела Михаїла. Вона була під гонтами «на вигляд як шопка», давня. Чий коштом збудована і коли посвячена не пам'ятають. Візитатор звернув увагу, що в церкві у святилищі був дуже малий престіл. Церква мала всього два віконця. Єван-

геліє було старе рукописне. Але в іконостасі було п'ять намісних образів на дерев'яних дошках «пристойної роботи». Згадано, що на образі Богородиці було п'ять шнурків кораликів. Перелічено дві хоругви намальовані на полотні та процесійний хрест. Парохом тоді був о. Леонтій Дрогомирецький, висвячений 1703 р. єп. Йосифом Шумлянським. Парафіян було 22 [14, арк. 11—11зв.]. У візитації 1756 р. ця церква згадана як друга. Тут записано, що вона була в не доброму стані «в дахах запала». В церкві був «Деїсус з апостолами на полотні намальований». Намісних образів тут записано чотири. На образі Богородиці були чотири шnurки кораликів і завіса личакова зелена. На образі архангела Михаїла завіса гродетурова червона. Парох залишився той самий [15, с. 51]. З цієї візитації бачимо, що в намісному ярусі іконостасу були традиційно ікона Богородиці та храмова.

Церква св. Миколая за візитацією 1740 р. записана як давня «під гонтами» збудована на ґрунті здавна «від небіжчика о. Петра Тарабановича пароха на той час». Ким посвячена не відомо. У церкві був «Деїсус цілий столярської і малярської роботи пристойний». Збоку кілька образів. На образі Богородиці були дві срібні коронки, срібна ручка, п'ять шнурків кораликів і півшовкова завіса. На «образі пана Ісуса» були срібна корона і завіса жовта шовкова. На іконі «Спасителя» була срібна коронка і блакитна личакова завіса. «На св. Миколаю» також була срібна корона. У церкві був процесійний хрест та три хоругви намальовані на полотні, одна з них була обкладена блакитною китайкою. Парохом на той час був о. Іван Тарабанович, висвячений у 1733 р. від теперішнього митрополита (єп. Атанасія Шептицького. — Р. К.). Парохіян у цій церкві налічувалося 80 [14, арк. 12—12 зв.]. За візитацією 1756 р. церква Св. Миколая «на передмісті Галицькім» згадана першою. Вона мала три верхи, «обширну структуру в стінах» і була «належна в дахах». Церква стояла «на ґрунті здавна присвяченому». Записано, що вона була збудована коштом теперішнього пароха [15, с. 47—48], яким був згаданий у попередній візитації о. Іван Тарабанович. Час будови цієї церкви визначають на 1748 р. [9, с. 444]. Церква була посвячена Галицьким деканом о. Яковом Глубіновським. Записано, що у святилищі в церкві був образ Благовіщення Богоро-

диці на якому були дві срібні коронки. У церкві був Деїсус з апостолами столярської роботи. Празники були «недобре укладені». На Архіереї була срібна корона та рожева личакова завіса. Намісних ікон було чотири. На образі Богородиці були дві срібні корони, одна більша, друга менша, срібна ручка та чотири шнурки кораликів, з яких три шнурки були дуже дрібні. На образі Ісуса була срібна корона, і на образі св. Миколая також срібна корона. У церкві був процесійний хрест та чотири хоругви. Парохіян налічувалося 47. При церкві було братство, potwierdжене 1751 р. єп. Львом Шептицьким [15, с. 47—50].

А. Чоловський вказав, що дві церкви: Різдва Богородиці та Архангела Михаїла були в місті, одна церква — Св. Миколая була розташована на передмісті Трошків, ще одна — Покрову Богородиці — на передмісті Пискоглоди [8, с. 133]. Церква Покрову Богородиці була новозбудована 1718 р., а церква Св. Миколая була збудована 1748 р. У 1756 р. власник Єзуполя Ян Каєтан Яблонівський видав привілей яким підтримав цехи, а також церкви міста. У 1757 р. він наділив міську церкву ґрунтом і звільнив від податків, а братству передміської церкви Св. Миколая виділив місце на пасіку [8, с. 133]. У 1778 р. збудували нову дерев'яну церкву Різдва Богородиці. Ця дата будови церкви вказана у різних Шематизмах Станіславівської єпархії [16, с. 46; 17, с. 64]. За документами Йосифінських кадастрів та описів міст 1780-х рр. в Єзуполі діяли усі згадані чотири церкви. Церква Архангела Михаїла там записана як така, що була розташована на передмісті Пискоглоди і її названо пискоглодською [18, с. 41, 42, 45]. Це розходиться з інформацією А. Чоловського, який написав, що на передмісті Пискоглоди була церква Покрову Богородиці.

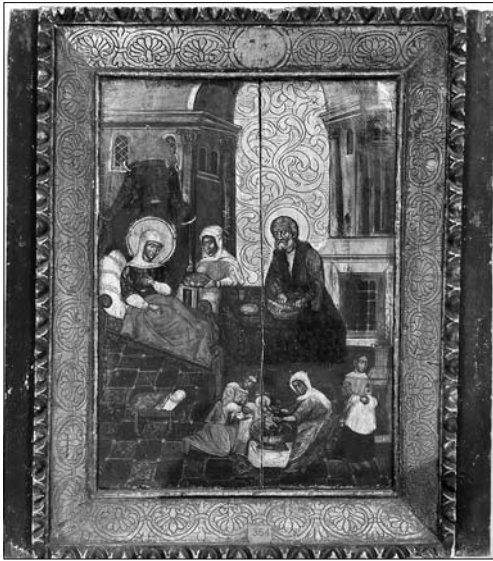
Наприкінці XVIII ст. парафіяльною церквою Єзуполя призначили церкву Св. Миколая, а філійною — церкву Різдва Богородиці. Церкви Покрову Богородиці та Архангела Михаїла перестали діяти у зв'язку з реформами австрійського уряду. Їх було розібрано на початку 19 ст. [8, с. 133]. Це підтверджують Шематизми Львівської Архієпархії 19 ст., де в Єзуполі основною названо церкву Св. Миколая, а дочірньою — Різдва Богородиці. Так, за Шематизмом 1855 р. в Єзуполі основною церквою зга-

дана Св. Миколая (налічувала 1035 парохіян), а дочірньою — Різдва Богородиці (483 парохіян) [19, с. 140]. Двох інших церков уже не було.

У 1885 р. була заснована нова Станіславівська єпархія, куди належали парафії Єзуполя. У Шематизмі цієї єпархії на 1888 р. сказано, що дерев'яна церква Св. Миколая в Єзуполі погоріла у 1866 р. і на її місці будується нова [20, с. 47]. Ця новозбудована церква була освячена того ж 1888 року. Церква була дерев'яною одноверхою тридільного типу спорудою з мурованим нижнім ярусом, збудованою за проектом архітекторів Юліана Захаревича та Михайла Ковальчука [9, с. 444]. Верхи церкви були покриті гонтою. У 1890 р. власник Єзуполя граф Войтех Дідушицький мав намір запросити художника Юліана Панькевича прикрасити одну з церков Єзуполя, ймовірно, новозбудовану церкву Св. Миколая, розписами та спорудити новий іконостас, однак через брак коштів цей задум не був реалізований [21, с. 23]. Під час Першої світової війни церква Св. Миколая була пошкоджена. У 1923 р. її відбудували, про що також зазначено у Шематизмах [22, с. 62]. Сьогодні церква Св. Миколая в користуванні греко-католицької громади Єзуполя. Церква Різдва Богородиці в Єзуполі згоріла під час Першої світової війни і не була відбудованою [22, с. 62]. У 1878 р. в Єзуполі було побудовано і посвячено ка-

Іл. 2. Римська школа. Ікона «Ап. Павло». 1685 (?) р. Полотно, олія. З Єзуполя. НМЛ

Іл. 3. Ікони «Різдво Богородиці», «Успіння Богородиці». 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

плищу Св. Івана Хрестителя у якій відправляли Літургію двічі на рік [16, с. 46].

Отож, перейдімо до розгляду ікон з Єзуполя. Найпершою до Національного музею у Львові (тоді — Церковний музей) надійшла згадана вище ікона Тайної вечері початку XVII ст. Вона належить до одних із найдавніших ікон музейної колекції, що поступили між 1905—1906 рр., однак за яких обставин пам'ятка надійшла не відомо. Більшість пізніших за часом ікон з Єзуполя — 12, ікона з дарохранильниці та процесійний хрест були привезені до музею у 1908 р. з експедиції директора Іларіона Свенціцького. Як записано в Інвентарній книзі музею, тоді всі ікони (окрім трьох великих) 24 грудня того ж року були передані «до вичищення» художнику Модесту Сосенкові, який працював у музеї. Разом з іконами з цієї експедиції до музею було привезено також фрагменти шовкових і напівшовкових тканин, ручний дерев'яний хрест 1703 р. [23, іл. 2; 24, іл. 49—49а], друковані Євангеліє (Київ, 1737 р.) та Богогласник (Львів, 1886 р.) та ікону ап. Павла на полотні (заоблікована у фондovій групі живопису) (іл. 2). Про ікону ап. Павла, яка виділяється майстерним виконанням, є цікавий запис в Інвентарній книзі музею. Там сказано, що окрім цієї ікони було ще три з образами ап. Андрія, Петра, Івана «на полотні в рамах». Також записано, що п. Воробкевич у 1885 р. помітив на звороті ікони ап. Петра, що образи намальовані у Римі у

1685 р. Однак не відомо чи це були ікони, що первісно були призначеними до церкви. Як згадано вище, за документами візитації відомо, що у міській церкві Архангела Михаїла був «Деїсус з апостолами на полотні». Однак ікона ап. Павла намальована у західноєвропейському бароковому стилі, півфігурно. Тому не знати чи ікони такого типу могли входити до іконостасу цієї церкви. Первісно твори могли належати до облаштування єзупільського костелу. Час виконання цих творів вказує на відновлювальні роботи після згаданого турецько-татарського нападу на місто у 1676 р., коли його костел, ймовірно, і церкви, були пограбованими та поруйнованими.

В інвентарній книзі музею, на жаль, не зафіксовано з якої церкви в Єзуполі були взяті твори. Також немає ніякої інформації про це у богослужбових книгах, що надійшли з Єзуполя. Із записаних у 1908 р. пам'яток з Єзуполя, одна великого розміру ікона «Спасителя в рамі» (145 x 90 см) не збереглася. Також немає ще одного процесійного двобічно мальованого хреста. Обом творам, як й трьом згаданим іконам апостолів на полотні, не було присвоєно основного номеру фондової групи збереження. Дві ікони з Єзуполя були записані в Інвентарну книгу музею пізніше у 1935 р., як такі що надійшли з мистецької спадщини покійного художника Степана Томасевича. До музею їх передав Лонгин Томасевич, учитель гімназії в Тернополі. В Інвентарній книзі записано, що одна з цих ікон — Зішестя Святого Духа походить з Єзуполя. Це підтверджує напис на звороті цієї ікони «Єзуполь 1907». Інша ікона — Вознесіння Господнє має такий напис на звороті: «Єзуполь 1907 Степан Томасевич». Обидві ікони за візуальним обстеженням становлять комплект із давнішими, привезеними до музею іконами празникового ярусу з Єзуполя. Вони належали до іконостасу однієї церкви. Ікони потрапили до С. Томасевича, ймовірно, під час виконання іконописних робіт до місцевої церкви.

Окрім згаданої ікони Тайної вечері 1600-х рр., ймовірного авторства Федора Сеньковича, з Єзуполя було привезено ікони пізнішого часу виконання, що, як вважаємо на підставі манери малярства, належали до іконостасу однієї церкви. Це дві ікони Різдво (НМЛі-217) та Успіння Богородиці (НМЛі-1380) оправлені у рами з гравіюванням та плос-

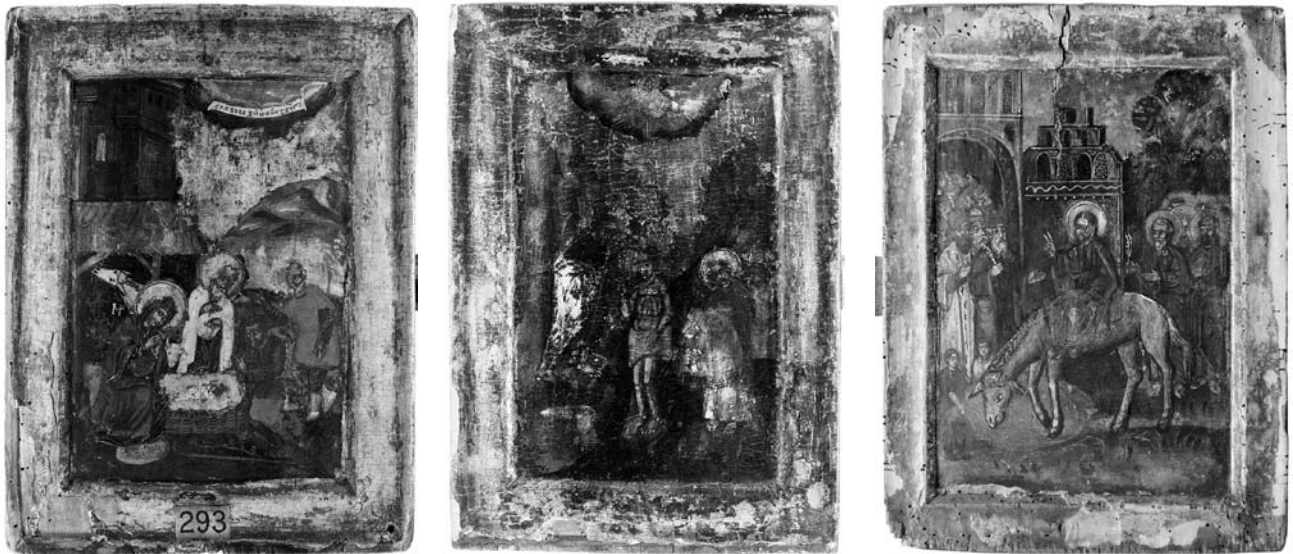
корізьбою на краю (іл. 3, 3а). Вони доволі великі — Різдво Богородиці має розмір 88 x 78 см, а Успіння — 93 x 76 см. Ці ікони намальовані одним майстром у доволі темній графічній манері (ікони не реставровані, тож колорит аналізувати складно). Вони, на нашу думку, належали до намісного ярусу іконостасу, а, зважаючи на сюжети, логічно вважати, що до іконостасу міської церкви Різдва Богородиці. Звернемо увагу, що в іконостасах майстрів львівської школи, або у тих, які були виконані під їхнім впливом могли уміщувати в намісному ярусі ікону, що тематично була пов'язана з храмовою. Так, в намісному ярусі іконостасу 1620-х рр. Успенської церкви у Львові, були ікони Успіння (храмова) та Різдво Богородиці (тепер обидві ікони у церкві с. Великі Грибовичі поблизу Львова). В іконостасі 1650 р. церкви Святого Духа в Рогатині зліва в намісному ярусі уміщено ікону Старозавітної Трійці, храмовою була ікона Зішестя Святого Духа (та, що тепер в іконостасі намальована у ХІХ ст.). В іконостасі середини ХVІІ ст. церкви Різдва Богородиці у Войнилові неподалік від Єзуполя в намісному ярусі були ікони Успіння Богородиці та, очевидно, храмова — Різдва Богородиці (ікона Успіння Богородиці в НМЛ, храмова не збереглася). Як свідчить манера малярства, ікона Різдва Богородиці з Войнилова та парні з нею ікони Богородиці та Христа з намісного ярусу були намальовані автором намісних ікон Христа та Богородиці в іконостасі П'ятницької церкви у Львові [1, с. 1088—1089]. Тож ці ікони, очевидно, авторства львівського майстра.

Як уже зазначалося, обидві ікони Різдва та Успіння Богородиці з Єзуполя намальовані в доволі темному колориті. Виділяється темний санкир на ликах, на який нанесена світла півтінь, так, що утворився великий контраст між тінню та півтінню. Малярство доволі майстерне. На іконі Успіння майстер зобразив велику кількість фігур. Обабіч Спаса з душею Матері зображені ангели, ті, що на передньому плані з дияконськими орарами. Це надає сцені богослужбового дійства, нагадує про молитви вечірні напередодні свята Успіння, де оспівується похорон тіла Богородиці та її перебування у небесах. Окрім ангелів зліва намальовані жінки, що плачуть, справа чотири святителі. Звернемо увагу, що на цій іконі, як в іконографії Х—ХV ст., не представлено сцени Піднесення Богородиці з тілом до неба. Іко-

Іл. 3а. Фрагмент ікони «Успіння Богородиці». 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі

нографія, принципи побудови композиції обох ікон, малюнок ликов, побудова простору, архітектури засвідчують вплив іконопису львівської школи. Стилістика малярства, а саме темний колорит, графічність, ретельне промальовування усіх деталей композиції, що споріднює твори з мініатюрами типовий також майстрам ХVІІ ст. зі Судової Вишні. Аналогічні прийоми малярства має ікона Покладення до гробу зі Судової Вишні [25, іл. 91], а також невеликі ікони св. ап. Петра і Павла, Обрізання Христове, св. Юрій Змієборець, Старозавітна Трійця [26, іл. 5] також з церкви Пресвятої Трійці у Судовій Вишні (усі — в НМЛ). Ці ікони різних майстрів, усі не мають авторських підписів та дати виконан-

Іл. 4. Ікони «Різдво Христове», «Хрещення», «В'їзд в Єрусалим». 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

Іл. 5. Ікони «Зішестя Христа в ад», «Вознесіння», «Зішестя Святого Духа». 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

ня, однак можна припустити, що вони належали до творчості місцевих вишенських майстрів. Хто був автор ікон з Єзуполя і де вони створені не відомо. У регіоні Галича та Рогатина могли працювати місцеві іконописці. За стилістикою малярства час виконання ікон можна визначити на 1650—1670-ті рр. В обох візитаціях єзупольської церкви Різдва Богородиці згадано, що в намісному ярусі було чотири ікони, дві з них це ікони Богородиці та Ісуса, про них сказано у візитації 1756 р.

Уважаємо, що автором ікон Різдва та Успіння Богородиці намальовані також невеликі ікони празни-

ків, що, очевидно, належали до празникового ярусу цього ж іконостасу (іл. 4, 5). В НМЛ зберігаються шість ікон: Різдво Христове (НМЛ і-220), Хрещення (НМЛ і-221), В'їзд Христа в Єрусалим (НМЛ і-222), Зішестя в ад (НМЛ і-223), Вознесіння (НМЛ і-856) та Зішестя Святого Духа (НМЛ і-857). Очевидно, це не повний комплект ікон цього ярусу. Як уже відзначено, саме ці ікони поступили до музею в різний час. Чотири ікони були привезені директором музею у 1908 р., а дві ікони, очевидно, 1907 р. потрапили до С. Томасевича, а до музею надійшли у 1935 р. Ікони празни-

ків розміром 32 x 24 см. Вони обрамлені широкою гладкою золоченою смугою. Цікаво, що обрамлення фактично подібне до ікони з подвійним ковчегом. Воно легким виступаючим рельєфом відділяє зображення від обрамлення зі середини і на краю дошки смуга у ще вищому рельєфі. Там, де є втрати левкасу помітно, що рельєф вирізьблено у дошці, як на давніх іконах, а не створено за рахунок накладених планок, як це практикували у XVII ст. Якщо припустити, що в іконостасі було 12 празникових ікон та додати умовну ширину ікони Тайної вечері, то ширина цього ярусу, ймовірно, й іконостасу, становила б приблизно 450 см. Тобто можна уявити, що церква, до якої ці ікони намальовано була не великою. На жаль, згадані празники з Єзуполя в поганому стані збереження. Малярство втратило первісний колір через пожовтіння і потемніння лакового шару (олифи), подекуди фарба втрачена цілком, можливо через невдалу першу спробу реставрації. Ці ікони намальовані більш експресивно у порівнянні з іконами Різдва та Успіння Богородиці, однак виконання ликов, рук, трактування фігур, колорит свідчать про спільного автора. Не зважаючи на невеликий розмір творів автор використав доволі складну композицію для усіх сюжетів з детальним промальовуванням зображення. На іконі Зішестя Святого Духа поєднано зображення Богородиці, що намальована вгорі у центрі композиції та темної арки внизу, що символізує Всесвіт. Замість фігури Космосу, яку малювали на середньовічних творах тут на чорному тлі розміщено лише сувій із 12 червоними вузлами, що символізують 12 поколінь Ізраїля, а також всі народи, які очікують на проповідь Євангелія. На іконі Зішестя Христа в ад, праведники розташовані на темному тлі аду, який їх огортає вгорі. Під ногами зображена велика паща аду. По центрі фігура Спаса оточена золотою мандорлою, яка наче розриває темряву аду. На іконі В'їзду Христа в Єрусалим Христос їде справа наліво, що не часто трапляється на іконах XVII ст. Описані деталі іконографії ікон засвідчують, що вони створені у середині — другій половині XVII ст. Також звернемо увагу, що на іконі Хрещення Господнього автор вгорі зобразив півфігуру Бога Отця, якого не часто малювали у цій сцені навіть на іконах значно більшого формату.

Подібні виміри, обрамлення та манеру малярства як описані ікони празників має також іко-

Іл. 6. Ікона «Ап. Петро та Павло». 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

Іл. 7. Ікона «Три Святителі». 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

на св. ап. Петра і Павла (НМЛ і-224) з Єзуполя (іл. 6). Можна припустити, що вона також належала до ярусу з празниковими сценами. На цій іконі своєрідною архітектурою виділяється будівля, що зображена поміж апостолами, яка може представляти фасад однієї зі сакральних споруд Єзуполя того часу. Це одна ікона з Єзуполя з трьома святителями

Іл. 8. Ікони «Втеча в Єгипет», «Жертвоприношення Авраама». 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

Іваном Золотоустим, Васи́лієм Великим, Григорієм Богословом (НМЛ і-225) (іл. 7) має подібні прийоми виконання малюнку фігур, що й на іконі апостолів. Вона трохи більша аніж празникові ікони — 39 x 31,5 см. На виступаючому зовнішньому краю дошка цієї ікони помальована у червоно-вохристій колір. Однак манера малярства та обрамлення виконані подібно до інших невеликих ікон з Єзуполя. Місце розташування цієї ікони у просторі церкви складно визначити.

Ще дві ікони з Єзуполя Втеча в Єгипет (НМЛ і-218) та Жертвоприношення Авраама (НМЛ і-219) (іл. 8), на нашу думку, належали до цього ж

іконостасу, що й інші згадані тут ікони. Ці ікони мають розмір у середньому 69 x 60 см з обрамленням, яке не є оригінальним. Обидві ікони оправлені у реставраційні рами орієнтовно на початку ХХ століття. Під рамами помітне невелике підраменне поле, що свідчить, що обидві ікони первісно були замонтованими у рами. Зважаючи на сюжети та розміри ікон, логічно припустити, що вони належали до цокольного ярусу іконостасу. Могли бути розташованими під намісними іконами Богородиці та Христа. Фігури на іконі Втеча в Єгипет намальовані у здрібненому масштабі у порівнянні з іконою Жертвоприношення Авраама. Це може свідчити, що майстер користувався прорисами і не цілком узгодив композиції обох ікон та як вони будуть сприйматися разом. Сцена Втечі в Єгипет розташована на тлі панорами міста вгорі та двох невеликих сцен з боків. Справа зображена сцена жнив (підписано «жатва»), де двоє робітників зі серпами клопочуться над збіжжям, а біля них стоїть воїн зі списом. Тут зображено апокрифічну історію про те, як щойно посіяне зерно пшениці виростило за одну ніч у збіжжя готове до жнив у той час коли Богородиця з Ісусом втікали до Єгипту. Коли воїни Ірода спитали у жінок коли вони бачили Матір з Дитиною, ті відповіли, що тоді, коли сіяли зерно і воїни Ірода повернулися ні з чим. Зліва зображено праведну Єлисавету з малим Іваном Хрестителем у печері біля якої воїн зі списом, що також відтворює апокрифічну історію про те, як вони чудесним способом врятувалися від Ірода. Обидва сюжети були доволі поширеними в українському іконописі другої половини ХVІІ ст. До прикладу, сцена зі жнивими намальована на іконі Втеча в Єгипет із Жовківського іконостасу 1697—1699 рр. авторства Івана Рутковича (НМЛ). Сцену з Єлисаветою, яка з малим Іваном Хрестителем сховалася у печері подібно представляли наприкінці ХVІІ ст. риботицькі майстри на іконах Різдва Христового з історією дитинства [26, с. 304, 313—317].

Обидві ікони Втеча в Єгипет та Жертвоприношення Авраама трохи відрізняються манерою малярства від ікон Різдва та Успіння Богородиці та згаданих невеликих ікон з Єзуполя. Але думаємо, що вони належать тому ж авторові. На це вказує малюнок ликів, рук, анатомія фігур. Напис імені Авраама на іконі його жертвоприношення великими чорними літерами подібний до шрифту на празниковій іконі

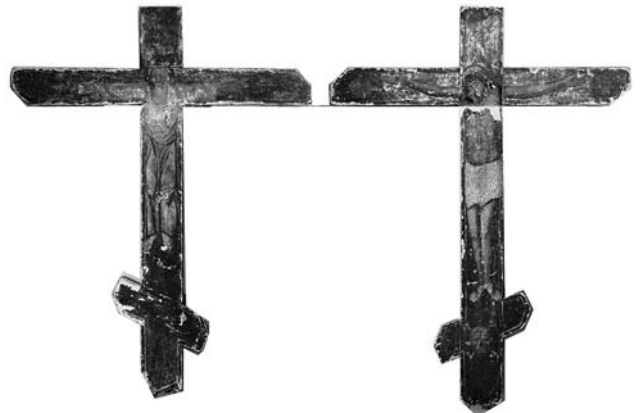
В'їзду Христа в Єрусалим та на іконі ап. Петра та Павла, що засвідчує що ці ікони мальовані одночасно. Такий же шрифт фрагментарно збережений вгорі на іконах Хрещення Господнього, Вознесіння, Зішестя Святого Духа. На іконі Трьох Святителів напис їхніх імен виконано дрібнішими літерами.

З церкви в Єзуполі походить також верхня частина невеликої дарохранильниці (23 (43) x 64 см) майстерно виконана у формі ікони-триптиха зі складною іконографією (НМЛ і-213) (іл. 9). Твір можна вважати раннім прикладом композиції дарохранильниці з іконописними сюжетами в українському мистецтві. Сцени невеликі проте ретельно промальовані. У центральній частині триптиха представлено Розп'яття Господнє з пристоячими Богородицею та св. Іваном Богословом. На лівій частині триптиха намальовані стоячи, звернені на 3/4 до Розп'яття Богородиця та дві жінки-мироносиці, усі тримають у руках золотисті посудини. На правій частині триптиха зображені Йосиф Ариматейський, св. Іван та Никодим. Під Розп'яттям намальоване по горизонталі на білій плащаниці тіло Христове. Отож, сюжети поєднують сцени Розп'яття, похорону та воскресіння Христа. Манера малярства свідчить, що ця пам'ятка також намальована тим самим автором, що виконав ікони з іконостасу, отож вона походить з тієї ж церкви, припускаємо, з церкви Різдва Богородиці.

Таку саму манеру малярства має процесійний хрест із зображенням Розп'яття на лицьовому боці та Лона Авраамового — на зворотному (іл. 10). Хрест збережений фрагментарно, з втратами зображення. Така тематика процесійного хреста була доволі поширеною у XVII ст., пов'язана із тим, що хрест використовували на похоронних процесіях. Лона Авраама, як відомо, символізує рай та вічну нагороду праведниками, що, як сказано у Святому письмі, спочинуть «на лоні Авраама» (Лк 16, 22—26). Збереглося ще кілька подібних за іконографією українських процесійних хрестів [5]. На хресті з Єзуполя Авраам зображений із широко розпростертими руками, на його лоні намальовані голівки праведників. Відомі також зображення на хрестах трьох патріархів Авраама, Ісаака та Якова, з них Авраам більший, представлений на вертикальній частині хреста. Хрест з Єзуполя трираменний, семикінцевий. Форма таких українських хрестів також була найбільш поширена у XVII ст., асоціювалася із па-

Іл. 9. Верх дарохранильниці. 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

Іл. 10. Процесійний хрест «Розп'яття / Лона Авраама». Фрагменти. 1650—1670-ті рр. З церкви Різдва Богородиці (?) в Єзуполі. Дошка, темпера, олія. НМЛ

тріаршим хрестом та символом ставропігії. Також, як зазначено в Інвентарній книзі до Національного музею з Єзуполя був привезений ще один процесійний хрест із зображенням, як записано «Спасителя та Смерті», що, очевидно, також мав зображення на звороті пов'язане із похороном. Дати виконання цього хреста не вказано.

Ще одна ікона з Єзуполя це великого розміру Страшний суд (150 x 205 см) намальований на полотні орієнтовно на початку XVIII ст. (НМЛ і-1381) (іл. 11). На жаль, у жодній візитації ця ікона не згадана, загалом автори візитації згадували тільки ті ікони на яких були накладні металеві деталі. Композиція Страшного суду виконана у традиції XVIII ст. побудована по горизонталі складається з окремих ярусів та сюжетів. У центрі верхньої частини зображення представлений Христос у багрянці сидячи на веселці у повен зріст. Зліва від Спаса

Іл. 11. Ікона «Страшний суд». Початок XVIII ст. З церкви в Єзуполі. Полотно, темпера, олія. НМЛ

клячить на хмарах Богородиця, справа — св. Іван Хреститель. Фігуру Спаса, Богородиці та св. Івана оточує овальна світла вохриста мандола. Вгорі над Спасом — блакитний сувій «неба» із зорями, сонцем та місяцем. Зліва і справа від Христа, Богородиці та св. Івана зображено три яруси з фігурами святих на хмарах, неправедних народів над димом пекла. У верхньому ярусі — ангельські сили, у середньому — 12 апостолів, у нижньому зліва — різні чини праведників, справа — неправедні народи, перед якими Мойсей зі скрижалями. Під ногами Спаса зображений хрест та етимасія. Обабіч від престолу з відкритою книгою клячуть на хмарині як свідчать підписи «Иева» й «Адам». Під етимасією «десниця» з терезами, на яких важиться «правда» і «кривда». Під нею великий зеленавий пагорб на якому намальовані різні сцени: недобра сповідь, чоловік, який спить, коли дзвонять на свято до церкви, бійка в корчмі. Тут також Смерть на білому коні за якою йде шляхтянка, а кінець її сукні несе чорт та чорти, які заганяють грішні душі до пекла. По низу пагорба — смуга з душами у пеклі, яких мучать чорти. Вгорі на пагорбі стоїть архістратиг Михаїл з піднятим вогняним мечем. Справа від пагорба намальований рай у вигляді кам'яної вежі з дверима із замком, який ключем відкриває ап. Петро. За ап. Петром зображені оголені праведники. Над мурами раю на тлі зелених дерев з плодами намальовані старозавітні патріархи Авраам, Ісаак та Яків з душами праведників перед ними. Ця сцена тематично перегукується із зображенням на процесійному хресті. Тільки колорит хреста стриманий, а ікона Страшного суду намальована у світлих чистих кольорах. На іконі злі-

ва від раю зображене пекло у вигляді великої зубатої пащі з якої виходить вогнисто-червоне полум'я. На тлі полум'я уміщений змії з яблуком у пащі та сатана, що сидить з келихом у руці. Загалом ця ікона має відносно добре збережене малярство, лише правий нижній кут зі сценами пекла має значні втрати фарбового шару.

Висновки. Історія Єзуполя та його церков засвідчує, що це було містечко з активною українською громадою. Збережені ікони XVII—XVIII ст. з церков Єзуполя вказують, що містяни на початку XVII ст. запросили для малювання ікон до свого храму провідного львівського майстра Федора Сеньковича, що свідчить про бажання якнайкраще оздобити церкву. Досліджені ікони 1650—1670-х рр. з Єзуполя дали можливість здійснити реконструкцію їхнього місця розташування — в іконостасі міської церкви Різдва Богородиці. Ці ікони професійного виконання разом з вивченими давніше творами XVII — першої половини XVIII ст. з церков міст Долини та Войнилова вказують про значну мистецьку активність у цьому регіоні. Парохіяни та автори творів були зорієнтовані на прийоми майстрів церковного мистецтва львівської школи XVII ст. Ікони 1650—1670-х рр. з Єзуполя мають спільні прийоми стилістики малярства із творами XVII ст., що походять з церкви Пресвятої Трійці у Судовій Вишні, ймовірного авторства місцевих майстрів. Втім, припускаємо, що у регіоні Галича та Рогатина працювали місцеві майстри іконописці, яких поки що ідентифікувати за іменами складно, оскільки досліджені ікони XVII—XVIII ст. з Войнилова, Долини та Єзуполя є анонімними та не мають вказаної дати виконання.

1. Косів Р. Ікони XVII — першої половини XVIII ст. з церков Войнилова на Івано-Франківщині в контексті візитаційних описів, реконструкції місця розташування та атрибуції. *Народознавчі зошити*. № 5. 2020. С. 1081—1096.
2. Косів Р. Ікони XVII — початку XVIII ст. з церков міста Долини у контексті візитаційних описів XVIII ст. та атрибуції. *Народознавчі зошити*. № 5. 2021. С. 1218—1233.
3. Косів Р. Іконопис на тканині в українських храмах XVII — першої половини XVIII століть: призначення, іконографія, художні особливості. *Літопис Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького*. Львів, 2012. Вип. 9 (14). С. 68—79.

4. «Велике і величне». Каталог виставки. Київ, 2013.
5. Косів Р. Процесійні двобічно мальовані хрести у збірці Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. *Християнська сакральна традиція: віра, духовність, мистецтво. Матеріали XII Міжнародної наукової конференції*. Львів: Львівська православно-богословська академія, 2019. С. 215—224.
6. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. Т. XV. Cz. 1. Warszawa, 1900.
7. *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej: z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacji śp. Alexandra hr. Stadnickiego*. Т. 12. *Najdawniejsze zapiski sądów halickich 1435—1475*. Lwów, 1887. № 32.
8. Czolowski A. *Z przeszłości Jezupola i okolicy*. Lwów, 1890.
9. Громик В., Слободян В. *Дерев'яні церкви Івано-Франківської області*. Львів, 2016.
10. Вуйцик В. Зодчий Павло Римлянин. *Вісник інституту «Укрзахідпроектреставрація»*. Ч. 14. Львів: Інститут «Укрзахідпроектреставрація», 2004. С. 43—47.
11. Мельник В. *Церква Святого Духа в Рогатині. Альбом*. Київ: Мистецтво, 1991.
12. Александрович В. Майстри «малих» осередків українського малярства історичного перемишльсько-львівського регіону першої половини XVII ст. *Соціум. Альманах соціальної історії*. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2013. Вип. 10. С. 9—30.
13. Liske X. *Sudzoziemcy w Polsce*. Lwów, 1876.
14. *Генеральна візитація Галицького крилосу Львівської єпархії 1740—1743 рр.* Рукопис. Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького. Відділ рукописів і стародруків. Ркл-16.
15. *Генеральна візитація Галицького крилосу Львівської єпархії 1753—1757 рр.* Рукопис. Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького. Відділ рукописів і стародруків. Ркл-18.
16. *Шематизмъ всего клира греко-католической епархи Станиславфвской на рѣкѣ Божій 1890*. Станиславфвъ, 1890.
17. *Шематизмъ всего клира греко-католицкой епархи Станиславфвской на рѣкѣ Божій 1910*. Станиславфвъ, 1910.
18. *Na styku kultur i narodów. Galicyjskie miasta i miasteczka w józefińskim katastrze gruntowym*. Tom XI: *Jagielnica i Jezupol*. Opracował Volodymyr Dolinovskyi. Kraków, 2019.
19. *Schematismus universi venerabilis cleri archidioeceseos metropolitanae Graeco-catholicae Leopoliensis pro anno domini 1855*. Leopoli, 1855.
20. *Шематизмъ всего клира греко-католической епархи Станиславфвской на рѣкѣ Божій 1888*. Станиславфвъ, 1888.
21. Нановський Я. *Юліан Панькевич. Нариси про життя і творчість*. Київ: Мистецтво, 1986.
22. *Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархиі Станиславфвской на рік Божій 1925*. Станиславів, 1925.
23. Свенціцька В. *Різьблені ручні хрести XVII—XX вв. Ч. II. Ілюстрації*. Львів, 1939.
24. *Дерев'яні різьблені хрести XVI — поч. XX ст.* Упор. О. Валько. Львів: Інститут колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ, 2018.
25. Свенціцька В., Сидор О. *Спадщина віків. Українське малярство XIV—XVIII століть у музейних колекціях Львова*. Львів: Каменярь, 1990.
26. Гелитович М. «Вишенські майстри» в історії українського іконопису XVII століття. *Записки Наукового товариства імені Шевченка. Праці Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва*. Львів: НТШ, 2011. Т. CCLXI. С. 209—222.
27. Косів Р. *Риботицький осередок церковного мистецтва 1670—1760-х років*. Львів: Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, 2019.

REFERENCES

- Kosiv, R. (2020). Icons of the 17th — first half of the 18th century from Voinyliv churches in Ivano-Frankivsk region in the context of church visits descriptions, reconstruction of location, and attribution.. *The Ethnology Notebooks*, 5, 1081—1096 [in Ukrainian].
- Kosiv, R. (2021). The 17th — early 18th century icons from the churches in the Dolyna town in the context of 18th century visitations descriptions and attribution. *The Ethnology Notebooks*, 5, 1218—1233 [in Ukrainian].
- Kosiv, R. (2012). Iconpainting on canvas in Ukrainian churches of the 17th — first half of the 18th century: purpose, iconography, artistic peculiarities. *Chronicle of the Andrei Sheptytskyi National museum in Lviv* (Issue 9 (14), pp. 68—79). [in Ukrainian].
- (2013). «*The Grand and the Great*». *Catalog of the exhibition*. Kyiv [in Ukrainian and English].
- Kosiv, R. (2019). Processional double-sided crosses in the collection of the Andrey Sheptytskyi National Museum in Lviv. *Christian sacred tradition: faith, spirituality, art. Proceedings of the 12th International Scientific Conference* (Pp. 215—224). Lviv: Lviv Orthodox Theological Academy [in Ukrainian].
- (1900). *Geographical Dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries* (Vol. XV, part 1). Warsaw [in Polish].
- (1887). *Town and country records from the times of the Republic of Poland: from the so-called Bernardine archives in Lviv as a result of the foundation of the late Alexander Count Stadnicki. The oldest records of the Galician courts 1435—1475*, 32 (Vol. 12). Lviv [in Latin].
- Czolowski, A. (1890). *From the past of Jezupol and its surroundings*. Lviv [in Polish].
- Gromyk, V., & Slobodian, V. (2016). *Wooden churches of the Ivano-Frankivsk region*. Lviv [in Ukrainian].
- Vuytsyk, V. (2004). Architect Pavlo Rymlyanyn. *Bulletin of the «Ukrzakhidproekrestavratsiya» institute*. Volodymyr

- Vuytsyk. *Selected works. To the 70th anniversary of the birthday* (Issue 14, pp. 43—47). Lviv: «Ukrzakhidproektrestavratsiya» Institute [in Ukrainian].
- Melnyk, V. (1991). *Church of the Holy Spirit in Rohatyn. Album*. Kyiv [in Ukrainian].
- Aleksandrovych, V. (2013). Masters of «small» centers of Ukrainian painting of the historical Peremyshl-Lviv region of the first half of the 17th century. *Society. Almanac of Social History* (Issue 10, pp. 9—30). Kyiv [in Ukrainian].
- Liske, X. (1876). *Foreigners in Poland*. Lviv [in Polish].
- (1743). *General visit of the Galician krylos of the Lviv diocese in 1740—1743*. Manuscript. Andrey Sheptytskyi National Museum in Lviv. Department of Manuscripts and old printed books. РкЛ-16 [in Polish and Latin].
- (1757). *General visit of the Galician krylos of the Lviv diocese in 1753—1757*. Manuscript. Andrey Sheptytskyi National Museum in Lviv. Department of Manuscripts and old printed books. РкЛ-18 [in Polish and Latin].
- (1890). *Schematism of the entire clergy of the Greek Catholic diocese of Stanyslaviv for the year of the Lord 1890*. Stanyslaviv [in Ukrainian].
- (1910). *Schematism of the entire clergy of the Greek Catholic diocese of Stanyslaviv for the year of the Lord 1910*. Stanyslaviv [in Ukrainian].
- (2019). *At the Crossroads of Cultures and Nations. Galician Cities and Towns in the Josephine Land Cadastre* (Vol. XI: Jagielnica and Jezupol). Krakow [in Polish].
- (1855). *Schematism of the entire venerable clergy of the Metropolitan Greek-Catholic Archdiocese of Lviv for the year of the Lord 1855*. Lviv [in Latin].
- (1888). *Schematism of the entire clergy of the Greek Catholic diocese of Stanyslaviv for the year of the Lord 1888*. Stanyslaviv [in Ukrainian].
- Nanovskyi, Ya. (1986). *Yulian Pankevych. Essays on life and creativity*. Kyiv [in Ukrainian].
- (1925). *Schematism of the entire clergy of the Greek Catholic diocese of Stanyslaviv for the year of the Lord 1925*. Stanyslaviv [in Ukrainian].
- Svietsitska, V. (1939). *Hand-carved crosses of the 17th—20th centuries. Illustrations* (Part II). Lviv [in Ukrainian].
- Valko, O. (Ed.). (2018). *Wooden carved crosses of the XVIth — early XXth century*. Lviv: The Institute of Collecting of Ukrainian Art Monuments at the Shevchenko Scientific Society [in Ukrainian].
- Svietsitska, V., & Sydor, O. (1990). *Heritage of the Ages: Ukrainian Painting of the 14th—18th Centuries in the Museum Collections of Lviv*. Lviv [in Ukrainian].
- Helytovych, M. (2011). *The «Vyshnia Masters» in the History of Ukrainian 17th-Century Icon Painting. Notes of the Shevchenko Scientific Society. Proceedings of the Commission on Fine and Applied Arts* (Vol. CCLXI, pp. 209—222). Lviv [in Ukrainian].
- Kosiv, R. (2019). *Rybotychi Center of Church Art of the 1670—1760-s*. Lviv: Andrey Sheptytskyi National Museum in Lviv [in Ukrainian].